

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Rom borey se

Citaaboo fahamandiroo

Pol ka citaaboo woo hantum. Pol man'ti kala Alyahuudu. A cindi ka kretiyeney gurzugay hala waatoo kaŋ Isa Almasihu na nga boŋ cebe a se Damas koyraa fonda ra hala a ma tee nga se diyaw gandawey ra. Jiiri kaynayaŋ Isa Almasihu buuyanoo nda nga tunyanoo banda ga, Alyahuudey kaŋ naanay a sanda Akilas nda Prisil sintin ka Alhabar Boryaa waazu Rom koyraa ra. Egiliz gorandi Rom ra. Irkoy bayrandi Pol se kaŋ a ma koy hala aduŋŋa kaydogoo ga ka nga meeŋenoo waazu. Woo ka kate a kayandi nga ma koy Rom nda Españ. Ir si bay wala a hin ka koy Españ. Diraa sooluroo se a hantum kretiyeney se kaŋ goo Rom kaŋ ga marga Akilas nda Prisil do.

Pol maa kaŋ kretiyeney kaŋ goo Rom si waafaku. Pol bayrandi kaŋ boro kul mana bisa ceroo. Alhabar Boryaa man'ti kala Alyahuudey nda borey kaŋ man'ti Alyahuudu kul wane. A bayrandi kaŋ borey kul na zunubu tee. A nee aŋariyaa ga boori, amma boro kul si hin ka aŋariyaa hayey kul tee, ir sii nda woo din gaaboo nda nga hinoo. Za sintinoo hala benantaa ga, naanayyan no ma boro tee boro ŝerrante (zanna 1.17).

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kanj teendi i se

¹ Agay Pol kanj ti Almasihu Isa tam, kanj ciyandi diyaw, ka yeetandi jere ga Irkoy Alhabar Boryaa haryanoo se.

² Alhabar Boryaa no kanj Irkoy jin ka allaahidoo zaa ka annabey donto i m'a hantum Citaabu henanantey ra. ³ Alhabar Boryaa ga šelanj Irkoy Iz'aroo ga kanj hun Dawda banda-ka-zunboo ra gaaham here. ⁴ Amma kanj a tun bukawey ra, Irkoy Hundoo kanj ga henan cebe nda hini kanj Irkoy Iz'aroo no. Nga ti Isa Almasihu ir Koyoo. ⁵ Nga no k'ir noo anneemaa ir ma tee diyaw, hala dumi kul borey ma naanay a, i ma hanajer a se. ⁶ War mo, war goo borey din ra, zama Isa Almasihu nka war cee. ⁷ Irkoy baakey kul kanj goo Rom koyraa ra, kanj ciyandi i ma jisandi jere ga Irkoy se, war se ay ga batagaa woo sanba. Ir Baaba Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyaa ma kaa war ga.

Pol ga baa nga ma koy Rom kretiyejey do

⁸ Ay ga jin ka albarka danj ay Koyoo se Isa Almasihu albarkaa ra war kul se, zama war naanaa alhabaroo huru adupna kul ra. ⁹ Irkoy kanj se ay ga goy nda ay binoo kul nga Iz'aroo Alhabar Boryaa fondaa ra ga tee ya ne seede kanj waati kul war goo ay njaarayrey ra. ¹⁰ Waati kul ay ga Irkoy njaaray nda nga ibaayoo no a m'ay noo fondo ya koy war do. ¹¹ Ay ga hanse ka baa ya dii war, hala ya Irkoy Hundooanneemaa nooyan fooyanj zamna war se, hala war ma duu gaabi. ¹² Maanaa war do, ir ma cere bine danj naanaa fondaa ra, naanaa kanj goo agay nda war se.

¹³ Ag'armey, ay si baa war ma jaŋ ka bay kaŋ ce booboyaŋ ay kayandi ya koy war do, hala ya hin ka duu nafaw war game sanda takaa kaŋ nda ay duu a dumey jerey game, amma ya na duu fondo hala sohō. ¹⁴ Grekey nda dumey jerey, nda borey kaŋ caw nda wey kaŋ mana caw ga may ay ga ya Alhabar Boryaa har i se. ¹⁵ Woo maaganda se agay hunday ga baa ya Alhabar Boryaa har war mo se kaŋ goo Rom.

Alhabar Boryaa hinoo

¹⁶ Ay si haw nda Alhabar Boryaa, zama Irkoy hinoo no kaŋ ga boro kul kaŋ naanay hallasi, Alyahuudey jina, Grekey*. ¹⁷ Zama Alhabar Boryaa ra Irkoy ga takaa cebe kaŋ nda nga ga borey dii boro šerrante, za sintinoo ga hala benantaa ga naanayyan no m'a noo, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro šerrantaa si huna nda kala naanaa albarkaa.»†

Adamize kul man'ti kala zunubante

¹⁸ Irkoy futayyanoo ga bangandi ka hun beenaa ra adamizey Irkoy hunburay jaŋaa nda ngi šerretaray jaŋaa se. Ngi no ma cimi ganji nda ngi šerretaray jaŋaa. ¹⁹ Zama hayaa kaŋ boro ga hin k'a faham Irkoy ga, a ga henan i se, zama Irkoy n'a bangandi i se. ²⁰ Za adunpa takaroo ga nga atabiyaa kaŋ boro si hin ka dii a, maanaa nga hini abadantaa nda nga koytaraa, borey ga faham i se, i ga dii ey nga teegoyey ra,

* **1:16** 1.16 Grekey ne ra man'ti kala boro kul kaŋ man'ti Alyahuudu. † **1:17** 1.17 «Boro šerrantaa si huna nda kala naanaa albarkaa», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Boro kaŋ naanaa n'a tee boro šerrante, ga huna», Habaku 2.4.

woo maaganda se i sii nda cimi ka Irkoy yankar. ²¹ Ba nda i na Irkoy bay, i man'a beerandi sanda Irkoy, i mana albarka dan a se. Ngi miilewey tee yaada, de ngi biney kan sii nda lakkal too met nda kubay. ²² I na ngi bon tee sanda lakkalkoyniyan ka gar i nka hollo. ²³ Irkoy kan si buu darzaa, i n'a bere k'a himandi nda adamize bukaw, nda cirawyan, nda cee taacikoyniyan, nda gandakoyyan assuura.

²⁴ Woo se Irkoy n'i nan ziibi se nda ngi bine boonay futawey ra, hala nongu kan ra i na ngi bon gaahamey kaynandi cere game. ²⁵ I na Irkoy cimoo barmay nda taari, i na takahayaa gana ka goy a se, ka Takakaa nan kan se albarka ma bara hala abada. Amin.

²⁶ Woo se Irkoy n'i nan boonay futawey ra kan ga boro haawandi, ngi woyey na daari kaniyan barmay k'a tee ka kani nda woy nda woy. ²⁷ Arey mo takaa din da, i na daari kaniyan ngi nda woyey game barmay ka cere boonay, ka teegoy haawanteyan tee aru nda aru game, i duu ngi firkaa banaa kan ga hima.

²⁸ Takaa kan nda i mana ceeci ngi ma Irkoy bay, Irkoy n'i nan i ma hanga ngi lakkal šiirey bande hala i ma haya tee kan si hima. ²⁹ Biney ga too nda šerretaray janay dumi kul, nda laalay, nda albahiitaray, nda binefutay. I ga too nda canseyan, nda borowiiyan, nda yenje, nda zanbayan, nda binebibitaray, nda almunafiki-taray. ³⁰ Ciinaykawyan no, nda Irkoy iberiyan, nda boro wowkawyan, nda boro binebeeriyan, nda foomante, nda haya futu takakawyan, i si ngi hayragey beerandi, ³¹ i sii nda lakkal, i si

allaahidu kaŋ i n'a zaa too, biney ga kogu, i si tamalla. ³² Ba kaŋ i ga Irkoy šerretaraa bay kaŋ ti borey kaŋ ga hayey wey dumey tee ga hima nda buuyan, woo kul, i ga teegoyey wey tee, de mo a ga kan i se ngi ga dii borey g'i tee.

2

Irkoy ciitoo

¹ Woo se ni kaŋ ga borey ciiti, boro kul kaŋ ti ni, n'sii nda cimi ka borey ciiti, zama šennoo kaŋ ra n'ga ni cinaa ciiti, ni mma ni boŋ hunday zukandi, zama ni kaŋ ga borey ciiti, haya follokey kaŋ i g'i tee no n'g'i tee. ² Ir ga bay kaŋ borey kaŋ ga hayey wey dumey tee, Irkoy g'i ciiti ka sawa nda cimoo. ³ He ni, n'ga hongu, ni kaŋ ga borey ciiti kaŋ ga hayey wey dumey tee, n'g'i ka goy, n'ga hallasi Irkoy ciitoo ra wala? ⁴ Ni mma Irkoy borohennataraa beeriyanoo, nda nga suuroo, nda nga batuyan kukoo kaynandi wala? N'si bay kaŋ Irkoy borohennataraa mma ni tuti ma tuubi? ⁵ N'ga šendi, ni binoo si barmay, n'goo ma futay marga ni boŋ se futayyanoo zaaroo hane kaŋ ra Irkoy ciiti šerrantaa ga bangay. ⁶ A ga boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyey. ⁷ Borey kaŋ ga cindi goy henna teeyan ga, ka darža, nda beeray, nda hunaroo kaŋ si ben ceeci, i ga duu hunayan abadantaa. ⁸ Amma borey kaŋ ga alhaasiday, i ga wanji cimoo ga, i ga yadda šerretaray jaŋay ga, futay nda binetunay beeri ga duu ey. ⁹ Binemarayyan nda šiitay ga duu boro kul kaŋ ga ilaala tee, Alyahuudey jina,

Grekey* mo. ¹⁰ Darža, nda beeray, nda alaafiya ma kaa boro kul ga kaŋ ga ihenna tee, Alyahuudu jina, Grek mo, ¹¹ zama Irkoy si borey bisandi cere.

¹² Borey kul kaŋ na zunubu tee, ka gar ašariyaa sii no, ga halaci mo bila ašariyaa. Borey kul kaŋ na zunubu tee, ka gar ašariyaa goo no, Irkoy ga ašariyaa k'i ciiti. ¹³ Irkoy do man'ti borey kaŋ ga haŋajer ašariyaa se ti boro šerrante, amma borey kaŋ g'a ka goy ti boro šerrante. ¹⁴ Nda dumey jerey, wey kaŋ sii nda ašariyaa ga haya tee nda ngi boŋ kaŋ ašariyaa n'a har, i tee ngi boŋ se ašariya, ba kaŋ se i sii nda ašariya. ¹⁵ I ga cebe kaŋ hayaa kaŋ ašariyaa g'a har nka hantumandi lakkaley ra. Ngi biney ga woo seedetaraa tee, cee fooyaŋ ngi miilewey g'i gurzugay, cee fooyaŋ i ga ngi boŋ noo cimi. ¹⁶ I ga bangay zaaroo hane kaŋ Irkoy ga Isa Almasihu ka borey teegoy tugantey ciiti ka sawa nda Alhabar Boryaa kaŋ ay g'a har.

Alyahuudey nda ašariyaa šennoo

¹⁷ Ni kaŋ ga Alyahuudu maa goo, n'ga ni boŋ kul fur ašariyaa ga, n'ga fooma nda Irkoy, ¹⁸ n'ga nga ibaayoo bay, n'ga wan ka haya henney fay k'i kaa cere ra, zama ašariyaa na ni cawandi. ¹⁹ N'ga naanay ka bay kaŋ danaw gongukaw ti ni, borey kaŋ goo kubaa ra gaayoo, ²⁰ borey kaŋ sii nda lakkal cawandikaa, zanka kaccey alfagaa, zama bayraa fonda nda cimoo, n'duu ey ašariyaa ra. ²¹ De ni woo kaŋ ga boro waaney cawandi, n'si ni boŋ cawandi wala? Ni kaŋ ga

* 2:9 2.9 Zamnaa 1.16.

waazu kaŋ boro masi zay, n'ga zay? ²² Ni kaŋ ga nee kaŋ boro masi zina, amma n'ga zina, ni kaŋ ga konna toorey, amma n'ga ngi hugey hayey zay! ²³ Ni kaŋ ga fooma nda ašariyaa, amma n'ga Irkoy kaynandi, zama n'ga ašariyaa hoo. ²⁴ Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «War maaganda se Irkoy maapoo ga wowandi ganda tanawey ra.»†

²⁵ Šikka sii hurubanguyan goo nda nafa nda n'ga dira nda ašariyaa, amma nda n'g'a hoo, ni hurubanguyanoo tee hurubanguyan jaŋay. ²⁶ Nda jofolaa gaabu ašariyaa šerretaraa ga, nga hurubangu jaŋaa si kabandi a se sanda hurubanguyan wala? ²⁷ Boro kaŋ nga azzaatoo mana hurubangu, amma a ga ašariyaa tabatandi, ni kaŋ goo nda ašariyaa hantumoo nda hurubanguyanoo, a si ni ciiti, ni kaŋ ga ašariyaa hoo wala? ²⁸ Man'ti haya kaŋ boro ga dii a no ma boro tee Alyahuudu, man'ti tammaasa kaŋ boro ga dii a gaaham ga ti hurubanguyan. ²⁹ Boro kaŋ ti Alyahuudu nga kuneheroo ra, woo din ti Alyahuudu cimoo. Bine hurubanguyanoo kaŋ Irkoy Hundoo g'a tee, a si teendi ašariyaa hantumoo harfoo ra, woo din ti hurubanguyan cimoo. Boraawoo dumoo saabuyanoo si hun boro do, Irkoy do a ga hun.

3

Irkoy šerretaraa

¹ Adiši macin ti alyahuudutaray nafaa, wala mo macin no hurubanguyan g'a hanse? ² Nga

† 2:24 2.24 Ezayi 52.5.

nafaa ga beeri nongoo kul here. Haya jinaa, Alyahuudey ga Irkoy na nga šenney talfi. ³ Adiši macin? Nda boro fooyañ i ra si laadir, ngi laadir jaŋaa ga Irkoy laadirtaraa kaa wala? ⁴ Abada! Ma bay kaŋ Irkoy ga diyandi cimi, adamize kul ti taariharkaw, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Hala ni šenney ma tee cimi,
nda i na ciiti dunbu, ma duu cimi.»*

⁵ Amma nda ir šerretaray jaŋaa ga Irkoy šerretaraa cebe, macin no ir ma nee? Irkoy nka si šerre waati kaŋ a ga nga futayyanoo doori? – Adamize takaa nda ay ga šelaŋ. – ⁶ Abada! Nda Irkoy si šerre, taka foo nda a ga aduŋna ciiti?

⁷ Nda Irkoy cimoo ga diyandi kaaray ay taaroo ra ka darža daŋ Irkoy ga, macin se ay ga ciitandi sanda zunubante? ⁸ Aywa woo ra, takaa foo ra ir si nee: «Ir ma goy futu tee hala goy henna ma hun a ra.» Boroyañ g’ir wow ka nee ir no ma woo har. I ga hima nda ngi zukandoo.

Boro šerrante sii no

⁹ Adiši macin koyne? Ir kaŋ ti Alyahuudu, ir nka bisa borey jerey? Kalaa, kalaa, zama ir n’a har ka bisa kaŋ Alyahuudu kul nda Grekey† kul sii kala zunubu cire, ¹⁰ sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Boro šerrante sii no, ba boro foo.

¹¹ Lakkalkoyni sii no,
boro kul sii no kaŋ ga Irkoy ceeci.

¹² I kul mooru fondaa,
i tee boro kaŋ sii nda nafaw.

* **3:4** 3.4 Zabur 51.6. † **3:9** 3.9 Zamnaa 1.16.

Boro kul sii no kaŋ ga goy henna tee, ba boro
foo.»‡

13 «Ngi kormollawey ga hima nda saaray kaŋ ga
feera.

I ga borey darga nda ngi deeney.

Gondi naaji bara ngi meetuwey cire.»§

14 «Miŋey ga too nda dangayan nda laalay.»*

15 «Cewey ga cahã kuri munyan ra.

16 Halaciyān nda bone goo ngi fondaa ga.

17 I si alaafiya fondaa bay.»†

18 «Irkoy hunburay kul sii i ra.»‡

19 Ir ga bay kaŋ haya kul kaŋ ašariyaa g'a har, a
s'a har kala borey se kaŋ goo ašariyaa hinoo cire,
hala borey kul miŋey ma daabandi, aduppa kul
ma bay kaŋ ngi ti zunubante Irkoy jine. ²⁰ Woo se
ašariyaa diiyanoo si boro kul tee šerrante Irkoy
jine, ašariyaa no ma boro bayrandi zunubu.

Takaa kaŋ nda Irkoy ga boro tee boro šerrante

²¹ Sohō Irkoy na takaa cebe kaŋ nda nga ga
boro dii boro šerrante bila ašariyaa. Ašariyaa
nda annabey ga seedetaray tee a ga. ²² Woo

man'ti kala takaa kaŋ nda Irkoy ga boro dii boro
šerrante Isa Almasihu naanaa albarkaa ra borey
kul se kaŋ ga naanay. Fay-fayyan sii no, ²³ zama
borey kul na zunubu tee, i mooru Irkoy daržaa.

²⁴ Irkoy anneemaa k'i tee boro šerrante bila nda
i ma haya kul tee, Isa Almasihu n'i feeri k'i kaa
zunubu ra. ²⁵ Nga no Irkoy n'a kayandi k'a sanba
kuroo ma tee sargari borey se kaŋ ga naanay

‡ **3:12** 3.10-12 Zabur 14.1-3; 53.2-4. § **3:13** 3.13 Zabur 5.10;

140.4. * **3:14** 3.14 Zabur 10.7. † **3:17** 3.15-17 Ezayi 59.7-8.

‡ **3:18** 3.18 Zabur 36.2.

a. A n'a tee sargari ka nga šerretaraa cebe, zama zunubey kaŋ teendi ka bisa, a man'i kabu ²⁶ nga suuroo maaganda se. A n'a tee sargari ka nga šerretaraa cebe waatoo woo ra, hala nga šerretaraa ma cindi, ka boro kaŋ naanay Isa tee boro šerrante.

²⁷ Man bolsiyan addaliloo? A sii no! Macin se a sii no? Teegoy henney k'a kaa wala? Kalaa, kalaa, naanaa k'a kaa. ²⁸ Ir ga laasaabu kaŋ naanaa albarkaa ra adamize diyandi boro šerrante bila ašariyaa ganayanoo. ²⁹ Wala Irkoy man'ti kala Alyahuudey hinne Koyoo? Man'ti dumey jerey mo Koyoo no wala? Šikka sii kaŋ dumey jerey mo Koyoo no, ³⁰ zama Irkoy folloku no ma borey kaŋ hurubangu tee boro šerrante naanaa albarkaa ra, ka borey kaŋ ti jofoloyan mo tee boro šerrante naanaa albarkaa ra. ³¹ Adiši ir mma ašariyaa tee yaada naanaa maaganda se wala? Abada! Ir mma ašariyaa kayandi.

4

Ibrahimima himakasinaa

¹ Ibrahimima kaŋ ti ir hayragoo gaaham here, ir ma nee, macin no a duu a? ² Nda a gar teegoy ka Ibrahimima tee boro šerrante, a goo nda fondo ka bolsay, amma man'ti Irkoy jine. ³ Macin no Citaaboo nee? A nka nee: «Ibrahimima naanay Irkoy, de a kabandi a se šerretaray.»* ⁴ Boro kaŋ na goy tee, nga banaa si kabandi a se nooyan, a mma hima nda a. ⁵ Boro kaŋ mana teegoy tee, amma a ga naanay bora a kaŋ ga boro laala

* 4:3 4.3 Sintinoo 15.6.

tee boro šerrante, nga naanaa ga kabandi a se šerretaray. ⁶ Sanda takaa kaŋ nda Dawda mo šelan ka nee kaŋ bora duu gomni kaŋ Irkoy g'a kabu boro šerrante bila teegoy. ⁷ A nee:

«Borey duu gomni kaŋ goy futawey yaafandi, de ngi zunubey tuusandi.

⁸ Bora duu gomni kaŋ abada ir Koyoo si nga zunuboo kabu a se.»[†]

⁹ Gomnoo woo si hun kala hurubanguyan ra wala hurubanguyan jaŋay mo goo a ra? Zama ir nee: «Ibrahim naanaa kabandi a se šerretaray.»[‡] ¹⁰ Waati foo no woo teendi? Kaŋ a hurubangu wala za a mana hurubangu? Kalaa, man'ti kaŋ a hurubangu, za a mana hurubangu no. ¹¹ Hurubanguyanoo nka tee Ibrahim se silbay, ka cebe kaŋ Irkoy n'a tee boro šerrante nga naanaa maaganda za a mana hurubangu. Woo no ma kate Ibrahim ma tee ganakey kul kaŋ mana hurubangu hayragoo, hala ngi mo ma kabandi boro šerrante. ¹² Nga ti borey mo kaŋ hurubangu baaba, wey kaŋ mana kay hurubanguyan hinne ga, amma i dira naanaa fondaa ra sanda ir baaba Ibrahim, kaŋ naanay za a mana hurubangu.

Irkoy allaahidoo, boro kul kaŋ ga naanay ga duu a

¹³ Irkoy na allaahidu zaa Ibrahim nda nga hayroo se kaŋ i ma tee aduŋpa tubukaa, man'ti ka dira ašariyaa bande ka woo tee, šerretaray no kaŋ ga duwandi naanay albarkaa ra. ¹⁴ Nda a gar borey kaŋ ga dira ašariyaa bande nka tee

[†] 4:8 4.8 Zabur 32.1-2. [‡] 4:9 4.9 Sorro 3to.

tubukawyan, naanaa sii nda nafaw, allaahidoo mo ga tee yaada. ¹⁵ Zama ašariyaa mma Irkoy futuyanoo tunandi, nongu kaŋ ra ašariya sii, hooyan sii no din.

¹⁶ Woo ka kate, allaahidoo mana zandi kala naanaa maaganda se, hala a ma sawa nda Irkoy anneemaa, a ma hakiika Ibrahima hayroo kul se. Man'ti wey kaŋ ga dira ašariyaa bande hinne, amma borey mo kaŋ duu ir kul baaba kaŋ ti Ibrahima naanaa. ¹⁷ Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ay na ni tee dumi boobo se hayraa.»§ Ir baaba no Irkoy kaŋ a naanay a jine, Irkoy kaŋ ga bukawey hunandi, hayey kaŋ si bara, a ga šelaŋ i se sanda hayayan kaŋ ga bara. ¹⁸ Nongoo kaŋ ra naatayan sii, a naanay ka nga naataa daŋ no din. Woo ra a tee dumi boobo se baaba, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi ka nee: «Takaa woo no ni hayroo booboyanoo ga ti a.»* ¹⁹ Ibrahima ga miile nga gaahamoo kaŋ goo buuyan mee ga, nga jiiirey kaŋ ga koy too zangu (100) cine sabbu se. A miile Sarata woyguntaraa mo ga, amma woo kul, nga naanaa mana kacca. ²⁰ A mana naanay jaŋay daŋ Irkoy allaahidoo ra ka šikka-šikka, nga naanaa nka tonton, a na Irkoy beerandi. ²¹ Ibrahima hakiika ka bay kaŋ allaahidu kaŋ Irkoy n'a zaa a ga hin k'a tee. ²² Woo se nga naanaa kabandi a se [mo] šerretaray. ²³ Šennoo woo mana hantumandi nga hinne se, a kabandi a se šerretaray, ²⁴ amma a hantumandi ir mo se kaŋ a ga kaa ka kabandi ir se šerretaray, ir

§ 4:17 4.17 Sintinoo 17.5. * 4:18 4.18 Sintinoo 15.5.

kaŋ ga naanay bora kaŋ na Isa ir Koyoo tunandi bukawey ra. ²⁵ A nondi ir hooyaney maaganda se, amma a tun hala ir ma tee boro šerrante Irkoy jine.

5

Alaafiya huru ir nda Irkoy game

¹ Sohō Irkoy g'ir dii boro šerrante naanaa albarkaa ra. Ir Koyoo Isa Almasihu na alaafiya daŋ ir nda Irkoy game. ² Irkoy anneemaa woo kaŋ ra ir goo, ir mana huru a ra kala [naanaa albarkaa ra]. Ir ga bolsay Irkoy daržaa naataa ra. ³ Man'ti woo hinne, ir ga bolsay mo ir zarabey ra, zama ir ga bay kaŋ zarabi ga mupeyan hay. ⁴ Mupeyan ga kate boro ma hin annešaa, hinyanoo woo ga naataa hay. ⁵ Naataa woo si boro haawandi abada, zama Irkoy bajoo doorandi ir biney ra Hundi Henanantaa albarkaa ra kaŋ nondi ir se.

⁶ Waatoo kaŋ ir sii nda hini, waatoo kaŋ kayandi ra, Almasihu buu, a buu boro laaley se. ⁷ Šenday ga boro ga yadda ka buu boro šerrante se, a ga hin ka tee boro ma yadda ka buu boro henna maaganda se. ⁸ Amma takaa woo nda Irkoy ga nga bajoo cebe ir se: waatoo kaŋ ir man'ti kala zunubanteyan, Almasihu buu ir maaganda se. ⁹ Soko sohō kaŋ ir diyandi boro šerrante Isa kuroo albarkaa ra, ir ga kaa ka hallasi futayyanoo ra! ¹⁰ Nda waatoo kaŋ ir ga tee Irkoy iberi, nga Iz'aroo buuyanoo n'ir waafakandi. Soko sohō kaŋ ir nda a waafaku, nga Iz'aroo hunaroo g'ir hallasi. ¹¹ Man'ti woo

hinne, ir ga bolsay nda Irkoy, ir Koyoo Isa Almasihu albarkaa, nga kaŋ sohõ a n'ir nda Irkoy waafakandi.

Adama kate buuyan, Almasihu kate hunayan

¹² Woo se takaa kaŋ nda boro folloku ka kate zunubu ma huru aduŋŋa ra, zunubu mo kate buuyan. Takaa woo nda buuyan ga too adamizey kul do, zama i kul na zunubu tee. ¹³ Zunubu goo aduŋŋa ra za Musa ašariyaa mana goro, amma zunubu si kabandi nda a gar ašariya nka sii no. ¹⁴ Woo kul, za Adama hala Musa ga, buuyan na borey kul laama, ba borey kaŋ mana zunubu tee sanda Adama Irkoy hooyanoo cine. Adama man'ti kala boraa kaŋ ga hima ka kaa biyoo.

¹⁵ Amma Adama layboo nda Irkoy anneemaa nooyanoo ga fay. Irkoy anneemaa nda nooyanoo kaŋ nondi yaada bisa boro folloku layboo kaŋ kate boro boobo ma buu. Anneemaa nda nooyanoo woo si duwandi kala boro folloku alhormaa ra kaŋ ti Isa Almasihu. ¹⁶ Hayey kaŋ boro folloku zunuboo kate ey nda Irkoy nooyanoo ga fay. Zama zunubu folloku maaganda se ciitoo ga teendi, zukandiyan mo ga kaa. Amma anneemaa nooyanoo kaa zunubu boobo banda ga, a na borey feeri. ¹⁷ Boro folloku zunuboo ka kate buuyanoo ma laama, de borey kaŋ duu anneema beeroo nda šerretaray nooyanoo ga laama hunayan ra Isa Almasihu albarkaa ra.

¹⁸ Aywa, takaa kaŋ nda laybu folloku kate borey kul ma zukandi, takaa din da goy šerrante folloku ga kate borey kul ma tee boro šerrante, i ga duu hunaroo. ¹⁹ Zama takaa kaŋ nda boro

folloku haŋajeryan jaŋaa na boro boobo tee zunubante, takaa din da, boro folloku kaŋ dira nda fonda, ga boro boobo tee boro šerrante.

²⁰ Haya kaŋ ti ašariyaa, a mana goro kala hala laybey ma boobo, amma nongoo kaŋ ra zunubu boobo, anneemaa boobo ka bisa a, ²¹ hala takaa kaŋ nda zunubu laama buuyan ra, takaa din da Irkoy anneemaa ma laama šerretaray ra hunayan abadantaa se Isa Almasihu ir Koyoo albarkaa ra.

6

Irkoy anneemaa ga boro sawalandi zunubu baŋnataraa ra

¹ Macin no ir ma nee? Ir ma duumi zunubu ra hala Irkoy anneemaa ma tonton wala? ² Abada! Ir kaŋ zunubu tenje ir buu, taka foo nda ir ga yee ka huna a ra? ³ War nka si bay kaŋ ir kul kaŋ batizandi Almasihu Isa ra ka tee a bande affoo, ir batizandi ka tee a bande affoo nga buuyanoo ra? ⁴ Batizeyanoo ka kate ir marga nda a ka fijandi cere bande buuyanoo ra, hala takaa kaŋ nda Almasihu tun bukawey ra Baaba Irkoy daržaa albarkaa ra, ir mo ma dira hunayan taaga ra.

⁵ Ir nda a tee affoo ka hima nda a nga buuyanoo ra, woo se nga tunyanoo hane ir ga hima nda a. ⁶ Ir ma haya foo bay kaŋ ti ir kunturu žeenaa nda Almasihu kanjandi cere bande. Gaaham zunubantaa ma halaci hala ir masi yee ka tee zunubu baŋna. ⁷ Zama boro kaŋ buu, a duu nga boŋ zunubu here. ⁸ Ir nda Almasihu buu cere bande, woo se ir ga naanay kaŋ ir nda a ga kaa ka huna mo cere bande.

⁹ Ir ga bay kaŋ Almasihu tun ka hun bukawey game, a si buu koyne. Buuyan si yee ka duu a ga hini. ¹⁰ Kaŋ a buu, a mana buu kala cee folloku zunubu se. Hunaroo kaŋ ra a goo, a si huna kala Irkoy se. ¹¹ Takaa din da, war mo, zunubu ma war dii bukaw, amma Irkoy here war ma war boŋ guna sanda baahunante Almasihu Isa albarkaa ra.

¹² Adiŋi zunubu masi laama war gaaham bukawey ra, a masi war hangandi gaaham boonawey. ¹³ War masi war gaahamoo nongey naŋ zunubu se ka tee ŋerretaray jaŋay goy jinayyaŋ. Amma war ma war boŋ noo Irkoy se sanda boro hunanteyaŋ kaŋ tun ka hun bukawey ra ka war gaahamey nongey noo a se sanda ŋerretaray goy jinayyaŋ. ¹⁴ Zunubu si kaa ka duu war ga hini, zama war sii Musa aŋariyaa hinoo cire, war sii kala anneemaa hinoo cire.

Ir man'ti kala Irkoy baŋŋayaŋ

¹⁵ Adiŋi macin? Ir ma zunubu tee, zama ir sii aŋariyaa hinoo cire, Irkoy anneemaa hinoo cire ir goo? Abada! ¹⁶ War nka si bay kaŋ bora kaŋ se war ga tee baŋŋa ka goy a se ka haŋajer a se, bora kaŋ se war ga haŋajer baŋŋaa ti war? A ma tee zunubu buuyan se, wala haŋajeryan ŋerretaray se. ¹⁷ Albarka ma bara Irkoy se, war cindi ka tee baŋŋa zunubu se, amma war na haŋajer nda war biney kul cawandoo takaa se kaŋ war duu a. ¹⁸ War sawalandi ka hun zunubu ra, war tee ŋerretaray se baŋŋayaŋ. ¹⁹ Ay ga takaa woo ka ŋelaŋ war se, zama adamize de ti war. Takaa kaŋ nda war na war gaahamey

nongey tee bajña žiibi nda goy futu se kaŋ ga koy hooyan here, takaa din da, sohõ war ma war gaahamoo nongey tee bajña šerretaray goyoo se kaŋ ga koy henanyan here.

²⁰ Waatoo kaŋ war ga tee bajña zunubu se, šerretaray si haya kul may war ga. ²¹ Macin ti nafaa kaŋ war duu a waatoo din? Sohõ war ga haw nda ey, zama ngi benantaa man'ti kala buuyan. ²² Amma sohõ war sawalandi ka hun zunubu ra ka tee Irkoy bajña, nafaa kaŋ war ga duu a ga war ka koy henanyan here, de benantaa man'ti kala hunayan abadantaa. ²³ Zunubu banaa man'ti kala buuyan, amma Irkoy anneemaa nooyanoo kaŋ a g'a noo yaada man'ti kala hunayan abadantaa kaŋ ga duwandi Almasihu Isa ir Koyoo albarkaa ra.

7

Ganakaw sii ašariyaa hinoo cire koyne

¹ Ag'armey, ay ga šelan war se, war kaŋ ti ašariyaa baykey. War nka si bay kaŋ nda boro ga huna hinne no ašariyaa goo nda a ga hini?

² Takaa din da woyhiiji, ašariyaa g'a haw kurpoo ga kullihinne kurpoo ga huna, amma nda kurpoo buu, ašariyaa kaŋ g'a haw kurpoo ga hun a ga.

³ Woo se, nda a tee aru tana wande, ka gar kurpoo ga huna, a ga ciyandi zinateeri. Amma nda kurpoo buu, ašariyaa hun a ga. Woo ra, nda a tee aru foo wande, a man'ti zinateeri.

⁴ War mo takaa din da, ag'armey, Musa ašariyaa ga war dii bukaw Almasihu kunturoo albarkaa ra, hala war ma tee boro tana wane

kaŋ tun bukawey ra hala ir ma hayayan tee kaŋ goo nda nafaw Irkoy se. ⁵ Zama waatoo kaŋ ir goo ir hundi-ibaayey ra, boonay zunubantey kaŋ ašariyaa n'ir tuti ir m'i tee, i ga goy ir gaahamoo nongey ra ka hayayan tee kaŋ ga koy buuyan here. ⁶ Sohõ ir duu ir boŋ ašariyaa ra, hayaa kaŋ g'ir dii bukaw. Takaa woo ra ir ga goy Irkoy se nga Hundoo taka taagaa albarkaa ra, man'ti nda taka žeenaa ašariyaa hantumoo harfoo hinoo cire.

Musa ašariyaa ga cebe takaa kaŋ nda zunubu ga laala

⁷ Macin no ir ma nee? Ašariyaa, zunubu no wala? Abada! Amma nda man'ti ašariyaa sii a ra, ay si zunubu bay. Zama ay si bay haya kaŋ ti boonay futu nda a gar ašariyaa nka mana nee: «Masi boonay futu.»* ⁸ Yaamaroo bande zunubu duu fondo ka boonay futu dumi kul tunandi ay ra. Ka gar nda man'ti ašariyaa sii a ra, zunubu man'ti kala bukaw. ⁹ Agay, cee jinaa, ay huna bila ašariyaa. Amma za yaamaroo kaa, zunubu sintin ka huna, ¹⁰ agay kay buu. Yaamaroo kaŋ nondi hunayan maaganda se, nga hunday ka tee ya ne buuyan sabbu. ¹¹ Zama zunubu duu yaamaroo bande fondo, a n'ay darga, a na yaamaroo k'ay wii. ¹² Adiši ašariyaa ga henan, yaamaroo ga henan, a ga šerre, a ga boori.

¹³ Haya henna ka tee ay buuyanoo addaliloo wala? Abada! Amma zunubu no ka haya henna dii ka duu k'ay wii, hala zunuboo ma duu

* **7:7** 7.7 Fattaroo 20.17; Alhukumoo 5.21.

ka cebandi sanda zunubu, hala yaamaroo ma zunuboo meeroo kul cebe.

Gurgaa kanj goo adamize nda zunubu game

¹⁴ Ir ga bay kanj Irkoy Hundoo ka ašariyaa noo, zama agay, ay sii kala hundi-ibaayi bande, ay neerandi zunubu se. ¹⁵ Hayaa kanj ay g'a tee, ay si faham a se, zama man'ti hayaa kanj ay ga baa y'a tee no ay g'a tee, hayaa kanj ay ga konna no ay g'a tee. ¹⁶ Adiši nda hayaa kanj ay si bag'a no ay g'a tee, ay yadda ašariyaa ga, ay yadda kanj a ga boori. ¹⁷ Sohõ man'ti agay no k'a tee koyne, zunuboo kanj ga goro ay ra no m'a tee. ¹⁸ Zama ay ga bay kanj ay ra, maanaa ay hamoo, haya henna kul sii a ra, zama ay goo nda anniya, amma ka ihenna tee, woo ay mongu a se. ¹⁹ Zama ihenna kanj ay ga bag'a, ay s'a tee, amma ilaalaa kanj ay si bag'a, nga no ay g'a tee. ²⁰ Nda hayaa kanj [agay,] ay si bag'a no ay g'a tee, man'ti agay k'a tee koyne, zunuboo kanj ga goro ay ra no.

²¹ Hayaa kanj ay n'a laasaabu ti: agay kanj ga baa ya ihenna tee, ilaala no ma kaa ka gaaru ya ne. ²² Irkoy ašariyaa ga kan ya ne ay hundoo ra. ²³ Amma ay gaahamoo nongey ra ay ga dii haya tana kanj ga gurgay ay lakkaloo bande. A g'ay tee zunuboo kanj goo ay gaahamoo nongey ra se baɗɗa. ²⁴ Agay ne ka bone! May m'ay kaa gaahamoo woo kanj g'ay wii kaboo ra? ²⁵ Albarka ma bara Irkoy se Isa Almasihu ir Koyoo albarkaa ra.

Adiši agay hunday ga goy Irkoy ašariyaa se nda ay lakkaloo, amma ay hundi-ibaayoo si goy kala zunubu se.

8

Diray taka henna Irkoy Hundoo albarkaa ra

¹ Adiši sohõ borey kañ goo Almasihu Isa bande, zukandiyan kul si duu ey. ² Zama Irkoy Hundoo hinoo kañ ga hunayan noo Almasihu Isa albarkaa ra na ni sawal ka ni kaa zunubu nda buuyan hinoo cire. ³ Hayaa kañ Musa ašariyaa mongu k'a tee gaaham gaabi jañaa se, Irkoy n'a tee. A na nga Iz'aru gundoo sanba ir gaaham zunubantaa cine ra, zunubu maaganda se a na zunubu zukandi nga Iz'aroo hamoo ra, ⁴ hala šerretaraa kañ ašariyaa g'a ceci ma tabati ir ra kañ si dira hundi-ibaayi bande, Irkoy Hundoo nda ir ga dira. ⁵ Zama borey kañ ga dira hundi-ibaayi bande, i si miile kala hundi-ibaayoo hayey ga, wey kañ ga dira Irkoy Hundoo bande, i si miile kala Irkoy Hundoo hayey ga. ⁶ Hundi-ibaayi miileyanoo man'ti kala buuyan, Irkoy Hundoo miileyanoo man'ti kala hunayan nda alaafiya. ⁷ Zama hundi-ibaayi miileyanoo man'ti kala Irkoy iberitaray, a si cindi Irkoy ašariyaa cire, koyne mo a si hin ga. ⁸ Borey kañ goo ngi hundi-ibaayoo ra si hin ka kan Irkoy se.

⁹ War hunday si dira hundi-ibaayi bande, Irkoy Hundoo nda war ga dira, nda a gar Irkoy Hundoo nka war tee nga gorodogoo. Boro kañ ra Almasihu Hundoo sii, a si boraa may. ¹⁰ Nda Almasihu goo war ra, cimi no gaaham buu zunubu maaganda se, Hundoo ga war noo hunayan*, zama war diyandi boro šerrante. ¹¹ Nda boraa

* **8:10** 8.10 «Hundoo ga war noo hunayan», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «hundoo ga huna».

kaŋ na Isa tunandi bukawey ra Hundoo nka goro war ra, boraa kaŋ na Almasihu tunandi bukawey ra ga war gaaham bukawey hunandi nga Hundoo kaŋ ga goro war ra maaganda se.

¹² Adiŋi ag'armey, hundi-ibaayi garaw sii ir ga soko ir ma dira nda hundi-ibaayi. ¹³ Zama nda war ga dira nda hundi-ibaayi, war ga buu, amma nda war ga Hundoo ka gaaham teegoyey wii, war ga huna. ¹⁴ Borey kul kaŋ Irkoy Hundoo g'i gongu man'ti kala Irkoy ize. ¹⁵ Hundoo kaŋ war duu a man'ti bapnataray hundi soko war ma yee ka hunbur, Hundoo kaŋ war duu a mma war tee ize kanbariyan kaŋ ga kate ir ma kaati ka nee: «Abba, ir Baaba Irkoy!» ¹⁶ Irkoy Hundoo hunday no m'ir hundoo hakiikandi kaŋ ir man'ti kala Irkoy izeyan. ¹⁷ Nda Irkoy izeyan ti ir, ir man'ti kala tubukawyan mo, Irkoy tubukaw kaŋ ga tubu Almasihu bande, nda a gar ir zarabi a bande, ir ga daržandi a bande.

Daržaa kaŋ goo kaa

¹⁸ Ay ga laasaabu kaŋ sohō da zarabey man'ti baffoo Irkoy daržaa jine kaŋ ga kaa ka bangandi ir se. ¹⁹ Zama takaroo ga batu nda cahāyan Irkoy ma nga izey bangandi. ²⁰ Takaroo yee haya yaada cire, man'ti ngi ibaayoo no, boraa kaŋ n'i daŋ a cire k'a tee, amma naata goo. ²¹ Zama takaroo hunday ga kaa ka duu nga boŋ bapnataraa ra kaŋ ti funbuyan. A duu nga boŋ ka huna Irkoy izey daržaa ra. ²² Ir ga bay kaŋ takaroo kul cere ra ga taabi, i ga taama hala sohō sanda alhaamidu. ²³ Man'ti nga hinne, amma ir hunday mo kaŋ duu Irkoy Hundoo nooyan

jina-jinawey, ir ga taabi ir kuneheroo ra, k'ir ize kanbaritaraa batu, ir gaahamoo sawalyanoo. ²⁴ Zama ir hallasi, amma naatayan ra, naata kan boro ga dii a man'ti naata: may no ma naata haya ga kan a duu a? ²⁵ Amma haya kan ir si dii a, ir ga naata a ga, ir g'a batu nda mupeyan.

²⁶ Takaa din da Irkoy Hundoo g'ir faaba ir gaabi janawey ra. Ir si takaa bay kan nda ir ga hima ka njaray. Amma Hundoo hunday ga njaray ir dogey ra nda durayyan kan si hin ka fillandi. ²⁷ Bora kan ga biney fesufesu ga Hundoo anniyaa bay, zama a mma njaray Irkoy boro henantey se ka sawa nda Irkoy ibaayoo.

²⁸ Ir ga bay kan hayey kul no ma goy cere bande ka ihenna tee borey se kan ga baa Irkoy, wey kan ciyandi ka sawa nda nga dunbandiroo.

²⁹ Zama borey kan Irkoy jin k'i bay, a jin ka kayandi mo i ma hima nda nga Iz'aroo, hala Iz'aroo ma tee gunde jinaa arma boobo game.

³⁰ Borey kan a jin k'i suuba, a n'i cee mo. Borey kan a n'i cee, a n'i dii boro šerrante. Borey kan a n'i dii boro šerrante, a na darža mo dan i ga.

Haya kul si hin k'ir fay k'ir kaa Irkoy bajoo ga

³¹ Macin no ir ma nee hayey wey ga? Nda Irkoy goo ir bande, may no ma kay k'ir gandu?

³² Nga kan mana nga Iz'aru gundoo kaa, amma a n'a nondi ir kul maaganda se, taka foo nda a s'ir noo haya kul nga bon Iz'aroo nooyanoo banda ga? ³³ Irkoy boro subantey, may no m'i wurru? Irkoy no k'i dii boro šerrante. ³⁴ May no m'i zukandi? Almasihu [Isa] buu, koyne mo a tun, a goo Irkoy kabe hennaa ga, a ga njaray

ir se. ³⁵ May no m'ir fay k'ir kaa Almasihu bajoo ga? Binemarayyan, wala šiitay, wala gurzugay, wala heray, wala baji, wala farratayyan, wala takuba? ³⁶ Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«I ga hoy k'ir wii ni maaganda se, i g'ir dii feejiyaŋ kaŋ ga koy koosandi.»[†]

³⁷ Amma woo kul ra, bora a kaŋ ga baa ir n'ir noo haya kaŋ bisa hinyan. ³⁸ Zama ay ga naanay ka bay kaŋ a ma tee buuyan, wala hunayan, wala almalaykayaŋ, wala kokoytarayaŋ, wala hayey kaŋ ga bara, wala hayey kaŋ goo kaa, wala hiniyaŋ, ³⁹ wala beene hayey, wala laboo cire hayey, wala takahaya kul si hin k'ir fay k'ir kaa Irkoy bajoo ga kaŋ a n'a cebe ir se Isa Almasihu ir Koyoo bande.

9

Irkoy na Izirayel suuba

¹ Cimoo no ay g'a har Almasihu maapoo ga, ay si taari, ay binoo ti ay seedaa Hundi Henanantaa bande. ² Binemarayyan nda dooray kaŋ si ben no ma tee ya ne ay binoo ra. ³ Agay hunday baa ya laali, ya mooru Almasihu, ay armey dogoo ra kaŋ ti ay dumoo gaaham here. ⁴ I man'ti kala Izirayel borey. I tee Irkoy ize kanbarey. Irkoy na darža, nda amaanawey, nda ašariyaa, nda takaa kaŋ nda boro ga Irkoy gana, nda hayey kaŋ a n'i har tee ngi wane. ⁵ I hun ir baaba jina-jinawey ga, Almasihu mo mana hun kala ngi ga gaaham

[†] **8:36** 8.36 Zabur 44.23.

here, Irkoy kaŋ goo haya kul boŋ, albarka ma bara a ga hala abada. Amin.

⁶ Man'ti Irkoy meešennoo nka mana baffoo hanse, zama man'ti borey kul kaŋ ga hun Izirayel ti Izirayel [boro]. ⁷ Man'ti Ibirahima banda-kazunboo kul ti nga izeyaŋ. A harandi ka nee: «Isiyaka no ma duu ma ne hayyan kaŋ ra ni maapoo si dere.»* ⁸ Woo almaganaa ti: man'ti gaaham izey ti Irkoy izey, allaahidoo izey ti nga hayroo. ⁹ Zama šennoo woo man'ti kala allaahidoo kaŋ nee: «Yeeši dimmaa woo ga, ay ga kaa, Sarata ga duu iz'aru.»†

¹⁰ Man'ti woo hinne, Rebeka mo duu ize hinka kaŋ kul ti ir hayragoo Isiyaka izeyaŋ. ¹¹ Ka gar izey mana hayandi jina, i mana ihenna tee, i mana ilaala tee, hala woo kaŋ Irkoy n'a suuba k'a dunbandi ma cindi, ¹² man'ti teegoy bande a goo, woo kaŋ bora a kaŋ ga ciya n'a tee de no ma kabu. A nee Rebeka se: «Ibeeroo ga yee ikaccaa cire.»‡ ¹³ Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay baa Yakuba, ay konna Eso.»§

¹⁴ Macin no ir ma nee? Irkoy nka si šerre?

Abada! ¹⁵ Zama a nee Musa se:

«Ay ga tamalla boro kaŋ se ay baa ya tamalla.

Ay ga hinna boro kaŋ se ay baa ya hinna.»*

¹⁶ Woo, adamize ibaayoo sii a ra, nga durkutuyanoo sii a ra. Irkoy kaŋ ga tamalla no m'a tee.

¹⁷ Citaaboo ra Irkoy šelaŋ Firawuuna se ka nee: «Woo hunday maaganda se ay na ni gorandi hala

* 9:7 9.7 Sintinoo 21.12. † 9:9 9.9 Sintinoo 18.10. ‡ 9:12

9.12 Sintinoo 25.23. § 9:13 9.13 Malaki 1.2-3. * 9:15 9.15 Fattaroo 33.19.

ya duu k'ay hinoo cebe ni ra, hala ay maapoo ma fatta gandawey kul ra.»† 18 Woo se Irkoy ga tamalla boro kaŋ a baa se, boro kaŋ a baa, a ga binoo ŝendandi.

Irkoy futayyanoo nda nga tamallayanoo

19 Adiŝi n'ga nee ya ne: «Macin se Irkoy ga citi borey ga? May no ma nga ibaayoo ganji?» 20 He ni, ni ti may kaŋ ga kakaw Irkoy bande? Haya kaŋ hansandi ga hin ka nee nga hansekaa se: «Macin se n'n'ay tee nda takaa woo?» 21 Yoonaa nka sii nda labudiinoo ga hini wala? Labu follokaa nda a ga jinay tee kaŋ goo nda beeray wala a ma jinay tee kaŋ sii nda beeray.

22 De nda Irkoy baa nga ma nga futaa cebe, nga ma nga hinoo bayrandi, a na nga futayyanoo jinawey kaŋyaŋ soolu halaciyen se mupe nda suuri beeri. 23 A na woo tee ka nga daržaa beeriyanoo cebe borey se kaŋ ti nga tamallaa jinawey kaŋ a n'i soolu za gayyan daržaa se. 24 Ir ya, a n'ir cee, ir mana hun Alyahuudey hinne ra, ir mana hun mo kala dumi ra kaŋ man'ti Alyahuudu. 25 Sanda takaa kaŋ nda Irkoy n'a har Oze citaaboo ra ka nee:

«Jamaa kaŋ man'ti ay jamaa, ay g'a cee ay jamaa, bora kaŋ man'ti ay baakaa, ay g'a cee ay baakaa.»‡

26 «Nongoo hunday kaŋ ra a harandi i se ka nee: <War man'ti ay jamaa>,

no din ra i ga ciyandi Irkoy hunantaa iz'arey.»§

† 9:17 9.17 Fattaroo 9.16. ‡ 9:25 9.25 Oze 2.25. § 9:26 9.26 Oze 2.1.

27 Ezayi kaati Izirayel ga ka nee: «Ba nda Izirayel borey hinnaa tee sanda teekoo labutaasoo, boro kaynayan no ma hallasi i ra. 28 Zama šenney kaŋ ir Koyoo n'i har, a g'i timmandi k'i benandi nda cahāyan laboo ga.»* 29 Woo da no Ezayi n'a har za gayyan ka nee:
«Nda a gar ir Koyoo, Aduŋŋakoyoo nka mana ize nan ir se,
ir ga tee sanda Sodom,
ir ga hima nda Gomor.»†

Boro kul kaŋ naanay Isa Almasihu, Irkoy g'a dii boro šerrante

30 Macin no ir ma nee? Dumey kaŋ man'ti Alyahuudu, ngi kaŋ mana šerretaray ceeci, i duu šerretaray, amma šerretaray no kaŋ ga duwandi naanaa ra. 31 Ka gar Izirayel ga šerretaray ceeci ašariya ra, amma i mana duu a. 32 Macin se? Hayaa kaŋ se i man'a ceeci naanaa fondaa ra, teegoy nda i n'a ceeci. I cabu tondoo ga kaŋ g'i kaŋandi. 33 Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:
«Nga ne, ay ga tondi kaŋ ga boro cewoo cabu dan Siyoŋ koyraa ra,
tondi no kaŋ ga boro kaŋandi.
Amma boro kaŋ naanay a si kaa ka haawi.»‡

10

1 Ag'armey, hayaa kaŋ goo ay binoo ra, woo kaŋ ay g'a ŋaaray Irkoy ga Izirayel borey se man'ti kala i ma hallasi. 2 Ay ga tee i se seede

* 9:28 9.27–28 Ezayi 10.22–23. † 9:29 9.29 Sintinoo 19.23–28; Ezayi 1.9. ‡ 9:33 9.33 Ezayi 28.16.

kaŋ biney kul sii kala Irkoy se, amma i si wan takaa. ³ I mana faham Irkoy šerretaraa se. I nka baa ngi ma ngi boŋ [šerretaraa] kayandi. I mana ngi boŋ yeeti Irkoy šerretaraa cire. ⁴ Almasihu ti Musa ašariyaa guwoo, maanaa boro kul kaŋ naanay ga duu šerretaray.

Boro kul kaŋ naanay Almasihu ga hallasi

⁵ Šerretaraa kaŋ hun ašariyaa ra, Musa šelan a ga ka nee: «Boro kaŋ ga hayey wey ka goy ga huna ngi albarkaa ra.»* ⁶ Šerretaraa kaŋ ga hun naanaa ra mma nee: «Masi nee ni binoo ra: <May no ma žigi beenaa ra?> – maanaa ka Almasihu zumandi, – ⁷ wala: <May no ma zunbu guusu futaa ra?> – maanaa ka Almasihu žigandi k'a tunandi bukawey ra.» ⁸ Aywa, macin no a ga nee? A nee: «Šennoo goo ni jeroo ga, a goo ni mijoo ra, a goo ni binoo ra.»† Nga ti naanaa šennoo kaŋ ir g'a waazu. ⁹ Nda n'na ni mijoo ka cimandi kaŋ Isa ti Koy, de mo ni naanay ni binoo ra kaŋ Irkoy n'a tunandi bukawey ra, n'ga hallasi. ¹⁰ Zama boro mma naanay nga binoo ra ka diyandi boro šerrante, boro kaŋ mijoo na Isa koytaraa cimandi ga hallasi. ¹¹ Citaaboo nee: «Boro kul kaŋ naanay a si haawi.»‡ ¹² Fay-fayyan sii Alyahuudu nda Grek game, Koy follokaa ti ngi kul Koyoo, kabedoona no borey kul se kaŋ g'a cee. ¹³ Zama «boro kul kaŋ n'ir Koyoo maapoo cee ga hallasi.»§

* **10:5** 10.5 Sargarey 18.5. † **10:8** 10.8 Alhukumoo 30.12-14.

‡ **10:11** 10.11 Ezayi 28.16. § **10:13** 10.13 Žowel 3.5.

14 Taka foo nda i ga boro cee k'a njaaray kaŋ i mana naanay a? Taka foo nda i ga naanay boro kaŋ i mana bay ka maa nga ŝennoo? Taka foo nda i ga maa nga ŝennoo bila waazukaw? 15 Taka foo nda i ga waazu nda i mana sanbandi? Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Borey kaŋ ga haya boryayaŋ har cewey ga boori.»* 16 Woo kul, man'ti borey kul ka haŋajer Alhabar Boryaa se, sanda takaa kaŋ nda Ezayi nee: «Ir Koyoo, may ka naanay ir waazoo?»† 17 Adiŝi naanay si duwandi kala ŝennoo kaŋ boro ga maar'a ra, ŝennoo kaŋ boro ga maar'a si hun kala Almasihu ŝennoo ra. 18 Amma ay nee: «I nka mana maa wala?» Ŝikka sii kaŋ i maa:

«Ngi jindey koy gandaa kul ra.

Ngi ŝennoo too hala aduŋŋa kaydogoo ga.»‡

19 Ay nee koyne: «Izirayel nka mana faham ŝennoo se wala?» Za gayyan ga Musa nee Irkoy ka nee:

«Ay ga kate war ma canse dumi buuna ga.

Ay ga war futandi dumi ga kaŋ sii nda lakkal.»§

20 Ezayi koy hala nongu kaŋ ra a nee: «Irkoy nee: «Borey kaŋ man'ay ceeci ka duu agay.

Ay n'ay boŋ bangandi borey se kaŋ man'ay hãa.»*

21 Amma Izirayel here a nee:

«Zaaroo kul ay g'ay kaboo ŝerre dumi se kaŋ si haŋajer, a ga kakaw.»†

* **10:15** 10.15 Ezayi 52.7. † **10:16** 10.16 Ezayi 53.1. ‡ **10:18** 10.18 Zabur 19.5. § **10:19** 10.19 Alhukumoo 32.21. * **10:20** 10.20 Ezayi 65.1. † **10:21** 10.21 Ezayi 65.2.

11

Irkoy mana Izirayel fur

¹ Ay nee: «Irkoy nka nga jamaa fur wala?»
Abada! Zama agay hunday man'ti kala Izirayel
boro, Ibrahima hayroo, Benzamen alkabiilaa.

² Irkoy mana nga jamaa fur kaŋ a jin k'a bay.
War nka mana maa ŝennoo kaŋ Citaaboo n'a
har nongoo kaŋ ra a ŝelaŋ Ilyasu ga, waatoo
kaŋ a gaara Izirayel ga ³ ka nee: «Ay Koyoo,
i na ni annabey wii, i na ni sargari tonadogey
kayri. Agay hinne ka cindi, i ga ceeci ngi m'ay

hundoo kaa.»* ⁴ Macin ti Irkoy zaaboo? Irkoy
nee a se: «Ay na aru zenber iyye (7.000) jisi
ay boŋ se kaŋ mana bay ka kanje sonbu tooroo
kaŋ maapoo ti Bal se.»† ⁵ Takaa din da, sohõ da
mo boroyaŋ cindi kaŋ Irkoy n'i suuba ka sawa
nda nga anneemaa. ⁶ Nda a teendi ka sawa nda
nga anneemaa, man'ti teegoy k'a tee koyne. Nda
man'ti woo, anneemaa man'ti anneemaa koyne.

⁷ Adiŝi macin? Hayaa kaŋ Izirayel g'a ceeci a
mana duu a, amma Irkoy boro suubantey duu a.
Borey cindey ŝendandi, ⁸ sanda takaa kaŋ nda a
hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Irkoy n'i noo hundi kaŋ si kula,
nda moo kaŋ si dii,
nda haŋa kaŋ si maa,
hala hõ.»‡

⁹ Dawda mo nee:

«Ngi ŋaadogoo ma tee i se kumsay nda hirri
haya,

* **11:3** 11.3 Kokoyey 1na 19.10, 14. † **11:4** 11.4 Kokoyey 1na 19.18. ‡ **11:8** 11.8 Alhukumoo 29.3; Ezayi 6.10; 29.10.

a ma tee i se haya kaŋ g'i kaŋandi, i ma duu woo
kaŋ nda i ga hima.

¹⁰ Moŋey ma kokooru hala i masi dii,
ma dumawey cindandi gungumayan ra.»§

¹¹ Aywa, ay nee: «I nka tanši hala i ma kaŋ
cee folloku wala?» Abada! Amma Izirayel borey
dereroo kate dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ma
hallasi hala Izirayel borey ma canse. ¹² Nda
Izirayel borey dereyanoo ka kate aduŋŋa ma duu
gomni, nda ngi kaŋyanoo ka kate gandawey ma
duu gomni, de ngi timmantaa, a nka si haya tee
kaŋ bisa woo wala?

Borey kaŋ man'ti Alyahuudu hallasiyanoo

¹³ War se ay ga šelan, dumey kaŋ man'ti
Alyahuudu. Agay, ay man'ti kala diyaw kaŋ san-
bandi dumey jerey se, ay g'ay goyoo beerandi,
¹⁴ hala ya duu taka k'ay dumoo borey tuti i
ma canse hala boroyaŋ i ra ma hallasi. ¹⁵ Nda
Irkoy n'i yala ka nga nda aduŋŋa waafakandi,
waati kaŋ a yadda i ga koyne, macin no ma tee?
Hayaa kaŋ ga tee man'ti kala borey hunayanoo
buuyan banda ga. ¹⁶ Nda dumari-ize jina-
jinawey daŋandi jere ga Irkoy se, laajinoo kul mo
ti nga wane.* Nda linjoo daŋandi jere ga Irkoy
se, tuuri kabey mo ti nga wane.

¹⁷ Nda tuuroo kabeyaŋ fetandi ka hun a ga, ni
kaŋ bay ka tee hawsa zaytuŋaa, ni nka denjandi
zaytuŋaŋoo kabey kaŋ hun dogoo ra hala ma
duu ka huna nda nga linjoo nda nga jiyoo.
¹⁸ Masi bolsay kabey ga, amma nda n'ga bolsay i

§ 11:10 11.9-10 Zabur 69.23-24.

* 11:16 11.16 Kabuyaney

15.19-20.

ga, ma bay kaŋ man'ti ni ga linjeý goo, linjeý no ma ni dii.

¹⁹ N'ga nee: «Kabey nka fetandi hala ya duu ka denji.» ²⁰ Cimi no. I nka fetandi ngi naanay jaŋaa maaganda se, n'ga kay ni naanaa maaganda se. Masi ni boŋ jer, amma ma hunbur. ²¹ Nda Irkoy mana hinna zaytuŋaa lasal kabey ga, a si hinna ni mo ga. ²² Ma Irkoy borohennataraa nda nga šendaa guna. A ga šendandi borey kaŋ kaŋ ga. Ni hunday, Irkoy borohennataraa goo ni ga nda n'ga duumi nga borohennataraa ra. Nda man'a tee, ni mo ga fetandi. ²³ Ngi mo, nda i mana cindi ngi naanay jaŋaa ra, i ga denjandi, zama Irkoy goo nda hini k'i denji koyne. ²⁴ Nda ni fetandi ka hun hawsa zaytuŋaŋoo ga, ni denjandi zaytuŋaa cimoo ga, ka gar ni takaa nda ngi takaa man'ti affoo, macin no n'na har zaytuŋaa kabe cimey se, ngi kaŋ ti zaytuŋaa kabe cimey, Irkoy g'i denji tuuroo ga kaŋ ti ngi wane.

Izirayel kul ga hallasi waati koraa ra

²⁵ Ag'armey, ay si baa war ma jaŋ ka sir-roo woo bay hala war masi koy war boŋ dii lakkalkoyne. Izirayel jere faa binešendaa ga cindi hala waati kaŋ dumey jerey kul yee kate Irkoy ga. ²⁶ Takaa woo nda Izirayel kul ga hallasi sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Boraa kaŋ ga borey feeri si hun kala Siyoŋ
koyraa ra,

a ga Irkoy hunburay jaŋaa kaa Yakuba ra.

²⁷ Woo ti amaanaa kaŋ ay n'a zaa i se

waati kaŋ ay ga ngi zunubey kaa.»†

²⁸ Alhabar Boryaa here Irkoy iberiyanŋ no war sabboo se, amma suubaroo here Irkoy baakawyanŋ no ngi baabey maaganda. ²⁹ Zama Irkoy si nimsi nda nga anneemaa nooyaney nda nga ciyayanoo. ³⁰ Sanda takaa kaŋ nda waatoo din war mana haŋajer Irkoy se, amma sohō kaŋ Izirayel borey si haŋajer Irkoy se, war duu tamallayan, ³¹ takaa din da sohō ngi mo, i mana haŋajer Irkoy se tamallaa kaŋ war duu a maaganda se, hala ngi mo [sohō] ma duu tamallayan. ³² Irkoy nka borey kul daabu i masi duu ka haŋajer nga se hala nga ma tamallayan dan i kul ga.

Irkoy ga hanse ka beeri

³³ Irkoy gomnoo beeriyanoo, nda nga lakkaloo, nda nga bayraa ga hanse ka guusu.

Nga ciitey si neeŋandi,
nga fondawey si hin ka fahamandi.

³⁴ Zama «may no m'ir Koyoo miilewey bay?

Wala may ka tee nga hoyraykaa?»‡

³⁵ «May ka jin k'a noo haya

hala a m'a yeeti a ga?»§

³⁶ Zama haya kul mana hun kala Irkoy ga, nga no ma kate haya kul ma bara, nga se haya kul ga bara. Nga, darža ma bara a ga hala abada. Amin.

12

Hunayan taaga

† **11:27** 11.26–27 Ezayi 59.20–21; 27.9. ‡ **11:34** 11.34 Ezayi

40.13. § **11:35** 11.35 Ayuba 41.3.

¹ Ag'armey, woo maaganda se ay g'a njaaray war ga Irkoy tamallowey albarkaa ra, war ma war gaahamey noo sanda sargari hunante kan ga henan, a ga kan Irkoy se. Woo ga tee ganayan cimoo kan war g'a tee a se. ² War masi hanga zamanoo woo teegoyey bande. Wa nan Irkoy ma lakkal taaga ka war barmay hala war ma Irkoy ibaayoo laasaabu kan ga boori, a ga kan, a ga timme.

³ Alhormaa kan nondi ya ne maaganda se, ay g'a har war affoo kul se a masi nga bon dan nongu kan ra a si hima ka bara. Naanaa kan Irkoy n'a noo boro foo kul se, war ma war bon tee lakkalkoyniyan ka sawa nda a. ⁴ Sanda takaa kan nda ir gaaham follokaa ra nongu booboyan goo, de nongey si goy follokaa tee, ⁵ takaa din da, ir kan ti iboobaa, ir man'ti kala gaaham folloku Almasihu ra. Ir affoo kul man'ti kala cere gaaham nonguyan. ⁶ Irkoy anneemaa nooyan dumi-dumiyan kan ir duu a ga sawa nda nga anneemaa kan nondi ir se. Annabitaray no? Ir ma annabitaray tee ka sawa nda naanaa kan ir duu a. ⁷ Nda goy no, ir ma goy. A ma tee boro kan ga cawandi, a ma cawandi. ⁸ Boro kan ga hoyray, a ma hoyray. Boro kan ga noo, a m'a tee nda kabedoonay. Boro kan ti jineboro, a ma gaabandi k'a tee nda fondaa. Boro kan ga tamalla, a m'a tee nda jaaliyan.

⁹ Almunafikitaray masi bara baji ra. Wa konna ifutu, wa gaabandi ihenna ga. ¹⁰ Haya kan ti armataray baji, war ma too nda baji cere se. Haya kan ti boro beerandiyan, war ma tee boro jinaa kan ga nga ceroo beerandi. ¹¹ Wa gaabandi

war masi tee fuyyanteyan. Wa war lakkaley kul dan ir Koyoo se. Wa goy a se. ¹² Wa jaali naataa ra, wa zarabi mupe. Wa gaabandi Irkoy njaarayyan ga. ¹³ Wa Irkoy boro henanantey faaba nda haya kan ga i ga too. Wa yawey zumandi henna.

¹⁴ Wa gaara borey se kan ga [war] gurzugay. Wa gaara, war masi danga. ¹⁵ Wa jaali borey kan ga jaali bande. Wa hēe borey kan ga hēe bande. ¹⁶ War miilewey ma tee affoo, war masi war boŋ jer. Wa baa wey kan ga ngi boŋ yeeti ganda. War masi war boŋ dii lakkalkoyni.

¹⁷ Boro kul masi ifutu ka ifutu bana. Wa huga nda goy henna teeyan adamizey kul jine. ¹⁸ Nda a ga hin ka tee, kullihinne war ga hin k'a tee, alaafiya ma bara war nda borey kul game. ¹⁹ Ay baakey, war masi faasa war boŋ se, wa nan Irkoy futayyanoo ma goy, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ir Koyoo nee: <Agay no ma faasa, agay no ma boro bana.>» ²⁰ Koyne mo Citaaboo nee: «Nda ni iberoo ga heray, a noo njaayan. Nda a ga jaw, a noo a ma han. Zama nda n'na woo tee, denji cirayyan no n'g'i jeeje boŋoo boŋ.»[†] ²¹ Masi nan ilaala ma hin ni, ihenna ka hin ilaala.

13

Ganakey ma yee ganda hinoo se

¹ Boro foo kul ma yee hinoo cire kan goo a boŋ, zama hini sii no kan man'ti Irkoy do a hun, wey kan ga bara mo, Irkoy k'i gorandi.

* **12:19** 12.19 Alhukumoo 32.35. † **12:20** 12.20 Yaasawey 25.21–22.

² Woo ra boro kaŋ kay hinoo se nka Irkoy fondaa gandu. Wey kaŋ g'a gandu ga kate ngi boŋ ga ciiti. ³ Boŋkoyney, borey kaŋ ga teegoy henna tee si hunbur ey, wey kaŋ ga teegoy laala tee no ma hunbur ey. N'si baa ma hunbur hinoo? Goy henna tee, a ga ni saabu. ⁴ Hinoo man'ti kala Irkoy goykaw ni nafaa se. Amma nda n'ga goy laala tee, ma hunbur de, zama a si takubaa zaa yaada. Irkoy goykaw no, a ga Irkoy futayyanoo cebe ka bora zukaŋ na ilaala tee. ⁵ Woo se a ga boori boro ma cindi hinoo cire, man'ti futayyanoo hinne se, amma binekanay se.

⁶ Woo maaganda se war ga alkaasi bana, zama Irkoy goykawyaŋ no, i nka ngi boŋ noo goyoo woo se. ⁷ Boro foo kul woo kaŋ nda a ga hima, war m'a tee a se, alkaasidiikaa, ir ma alkaasoo bana a se, saaladiikaa, ir ma saalaa bana a se. Bora kaŋ boro ga hima ka hunbur a, ma hunbur a. Bora kaŋ ga hima nda beeray, ma beerandi.

Ir ma baa cere

⁸ Boro kul masi haya kul may war ga, nda man'ti war ma baa cere. Zama boro kaŋ ga baa nga cinaa, bora na Musa ašariyaa tabatandi. ⁹ Zama yaamarey kaŋ nee: «Masi zina, masi boro wii, masi zay, masi moo daŋ waani ra»*, nda yaamar tana ga bara, i kul almaganaa man'ti kala šenni folloku: «Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ.»† ¹⁰ Baji si ifutu tee nga cinaa se, woo maaganda se baji man'ti kala ka ašariyaa tabatandi.

* **13:9** 13.9 Fattaroo 20.13–17; Alhukumoo 5.17–21. † **13:9** 13.9 Sargarey 19.18.

Boro ma soolu ka Almasihu kaayanoo batu

¹¹ War ga waatoo bay kaŋ ra ir goo, waatoo ti woo kaŋ ra war ga hima ka tun jirboo ra. Sohō hallasiroo man ir ka bisa ba waatoo kaŋ ir naanay. ¹² Cijinoo bii, moo ga baa ka boo. Adiši ir ma kubaa teegoyey fur, ir ma gaayoo wongu jinaway daŋ ir ga sanda darbay. ¹³ Ir ma dira beeray ra, sanda zaari here, ir masi ŋaa-ka-hoo, ka suu, ka woy nda aru izefututaray tee, ir masi haya futu boonay, ir masi yenje, ir masi canse. ¹⁴ Amma wa ir Koyoo Isa Almasihu daŋ war ga sanda darbay, war masi huga nda hundi-ibaayi ka hayey kaŋ a g'i boonay tee a se.

14

Masi ni armaa ciiti k'a kaynandi

¹ Boro kaŋ naanaa ga kacca, w'a dii henna, war mas'a kakaw nga bine-bineyanoo ra. ² Boro foo ga hongu nga ga hin ka haya kul ŋaa, amma affoo kaŋ naanaa ga kacca, dumaray-ize de no a ga ŋaa. ³ Boro kaŋ ga ŋaa masi bora a kaynandi kaŋ si ŋaa, bora a kaŋ si ŋaa masi bora a ciiti kaŋ ga ŋaa, zama Irkoy n'a dii henna. ⁴ Ni ti may kaŋ ga goykaw-ize waanoo ciiti? A ma kay ka boori wala a ma kaŋ, koyoo šenni no. A ga kay, zama ir Koyoo goo nda hini k'a kayandi.

⁵ Boro foo ga zaarey beerandi ka bisa cere, boro foo ga zaarey kul sawandi. Boro foo kul ma hakiika nda woo kaŋ nga binoo g'a har a se. ⁶ Boro kaŋ ga zaarey beerandi s'a tee kala ir Koyoo maapoo ga. Boro kaŋ ga ŋaa s'a tee kala ir Koyoo maapoo ga, zama a ga albarka tee Irkoy

maano ga. Boro kaŋ si ŋaa, a s'a tee kala Irkoy maano ga, a ga albarka daŋ Irkoy se. ⁷ Boro sii ir ra kaŋ ga huna nga boŋ se, boro kul si buu nga boŋ se. ⁸ Zama nda ir ga huna, ir si huna kala ir Koyoo maano ga, nda ir buu, ir mana buu kala ir Koyoo maano ga. A ma tee ir ga huna wala ir buu, ir man'ti kala ir Koyoo wane. ⁹ Woo maaganda se Almasihu buu ka huna taaga, hala a ma duu ka bukawey nda baahunantey laama. ¹⁰ De ni, macin se n'ga ni armaa ciiti? Ni mo, macin se n'ga ni armaa kaynandi? Ir kul ga kaa ka kay Irkoy ciitidogoo ra. ¹¹ Zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ir Koyoo nee: <Ay g'ay hunaroo ka tabatandi, kanje kul ga kaa ka sonbu ya ne, deene kul ga Irkoy daržaa har kaaray.>»*

¹² Woo se ir boro foo kul ma tuuru [Irkoy se] nga boŋ se.

Masi tee addalil kaŋ ga ni armaa kaŋandi

¹³ Adiši ir ma fay nda ka cere ciiti, amma ir ma gaabandi ir masi haya kul tee ir armaa se kaŋ g'a kaŋandi zunubu ra wala kaŋ g'a tusa ifutu ra. ¹⁴ Ay ga bay kaaray ir Koyoo Isa albarkaa ra kaŋ haya kul sii no kaŋ žiibi nda nga boŋ, amma boro kaŋ na haya dii žiibi, a ga tee a se žiibi. ¹⁵ Zama nda ŋaahayaa woo kaŋ n'g'a ŋaa, nga se ni armaa binoo ga maray, n'si dira baji ra koyne. Bora kaŋ se Almasihu buu, mas'a halaci nda hayaa kaŋ n'g'a ŋaa. ¹⁶ Ihennaa kaŋ war duu a masi wowandi. ¹⁷ Zama Irkoy Laamaa man'ti ŋaayan nda haŋyan, a man'ti

* **14:11** 14.11 Ezayi 45.23.

kala šerretaray, nda alaafiya, nda jaali Hundi Henanantaa albarkaa ra. ¹⁸ Boro kaŋ ga goy Almasihu se nda takaa woo ga kan Irkoy se, adamizey ga yadda a ga.

¹⁹ Woo maaganda se ir ma hanga hayey kaŋ ga koy alaafiya here nda wey kaŋ ti ir cere tontonyanoo. ²⁰ Hayaa kaŋ n'g'a ŋaa masi Irkoy goyoo hasara. Cimi no haya sii no kaŋ si henan, amma a si boori boro ma haya ŋaa kaŋ ga nga cinaa kaŋandi zunubu ra. ²¹ A ga boori boro masi ham ŋaa, a masi harifutu haŋ, boro masi haya kul tee kaŋ ga ni armaa kaŋandi. ²² Naanaa kaŋ goo ma ne, a dii ni boŋ se Irkoy jine. Bora duu gomni kaŋ si nga boŋ ciiti nda a kayandi ka haya tee. ²³ Amma boro kaŋ ga ŋaa nda šikka-šikkayan, bora ga zukandi, zama a man'a tee nda naanay. Haya kul kaŋ mana teendi nda naanay, zunubu no.

15

Ir ma haya tee kaŋ ga kan ir cinaa se

¹ Ir kaŋ goo nda gaabi naanaa fondaa ra, wey kaŋ gaaboo ga kacca, ir ga hima k'i suuri ŋi gaabi jaŋawey ra, ir masi hayey ceeci kaŋ ga kan ir se. ² Ir affoo kul ma ceeci ka kan nga cinaa se ihenna here nga tontonyanoo se. ³ Almasihu mana haya ceeci kaŋ ga kan a se, a nka hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ni wowkey wowey kaŋ ay boŋ.»* ⁴ Zama haya kul kaŋ bay ka hantumandi mana hantumandi kala ir cawandiyanoo se, hala muŋeyanoo nda

* **15:3** 15.3 Zabur 69.10.

bineyaynandiroo kaŋ Citaaboo g'a noo m'ir noo naataa. ⁵ Irkoy kaŋ ti Mupeyanoo nda Bineyaynandiroo koyoo ma war noo war ma tee anniya folloku sanda Almasihu Isa ibaayoo, ⁶ hala war ma tee mee foo, nda jinde folloku, war ma Irkoy kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu Baaba beerandi.

Alhabar Boryaa ga harandi

dumey mo se kaŋ man'ti Alyahuudu

⁷ Woo se, wa cere dii henna sanda takaa kaŋ nda Almasihu mo na war dii henna Irkoy beerandiyanoo se. ⁸ Ay ga bayrandi kaŋ Almasihu tee Alyahuudey goykaw, Irkoy laadirtaraa maaganda se, ka Irkoy allaahidey tabatandi kaŋ a n'i tee ir baabey se. ⁹ Hala dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ma Irkoy beerandi nga tamallaa maaganda se, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:
«Woo se ay ga ni saabu dumey jerey game.

Ay ga ni maapoo ka don.»†

¹⁰ A nee mo:

«Gandawey, wa jaali nga jamaa bande.»‡ ¹¹ A nee mo koyne:

«Dumey kul, war m'ir Koyoo saabu.

Gandawey kul m'a sifa.»§

¹² Ezayi mo šelaŋ Citaaboo ra ka nee:

«Yišay banda-ka-zunboo ga hima nda tuuri kabe taaga kaŋ zay ka fatta tuuroo kaŋ dunbandi linjoo ga.

† **15:9** 15.9 Zabur 18.50; Samiyel 2to 22.50. ‡ **15:10** 15.10 Alhukumoo 32.43. § **15:11** 15.11 Zabur 117.1.

Boraa kaŋ ga tun i ra kaŋ ga gandawey kaŋ
man'ti Alyahuudu laama,
nga ga dumey jerey ga naata.»*

¹³ Irkoy kaŋ ti Naatakoyoo ma war too nda jaali
kul nda alaafiya naanayyanoo albarkaa ra, hala
war naataa ma boobo Hundi Henanantaa gaaboo
albarkaa ra.

Addaliloo kaŋ se Pol hamaaninay

ka batagaa woo nongu fooyan hantum

¹⁴ Ag'armey, haya kaŋ ti war mo here, agay,
ay ga naanay ka bay kaŋ war zaati too met nda
borohennataray, war too mo nda bayray kul,
war ga hin ka cere hoyray. ¹⁵ Amma ay na
hamaaninay ka haya fooyan hantum war se hala
war lakkaley ma zunbu, anneemaa kaŋ Irkoy
n'a noo ya ne sabbu se, ¹⁶ hala ya tee Almasihu
Isa goykaw dumey se kaŋ man'ti Alyahuudu,
ka sargari juwalkaw goyoo tee Irkoy Alhabar
Boryaa here, hala gandawey wey kaŋ tee sargari
ma kan a se. Hundi Henanantaa ma sargaroo
henanandi. ¹⁷ Adiši Almasihu Isa albarkaa ra ay
[goo nda fondo ka] fooma hayey here kaŋ ay g'i
tee Irkoy maapoo ga. ¹⁸ Ay si yadda ka haya kul
har nda man'ti kala woo hinne kaŋ Almasihu n'a
tee nda agay hala dumey kaŋ man'ti Alyahuudu
ma haŋajer Irkoy se. A n'a tee nda šenni
nda teegoy, ¹⁹ a n'a tee nda tammaasawey nda
kayfey gaaboo, a n'a tee nda Irkoy Hundoo
gaaboo. Takaa woo nda za Žerizalem koyraa nda
nga kuubi-ka-beraa hala Iliri gandaa ra, ay na

* 15:12 15.12 Ezayi 11.10.

Almasihu Alhabar Boryaa har ka timme. ²⁰ Ay kayandi ka Alhabar Boryaa har nongey kaŋ ra Almasihu maapoo mana harandi hala ya si koy cina boro foo asaasoo ga, ²¹ sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Borey kaŋ se nga maapoo mana harandi ga dii a,
Borey kaŋ mana maar'a ga faham.»†

Pol šennoo nga Rom koyyanoo ga

²² Woo ti hayaa kaŋ n'ay ganji cee boobo ya koy war do. ²³ Amma sohõ goy kul mana cindi ya ne laamawey wey ra. A ga too jiiri boobo kaŋ ay hanse ka baa ya koy war do. ²⁴ Waati kaŋ ay ga naaru ka koy Eŋpaŋ gandra ra, ay ga naata ya koy war do, zama ay ga baa ya dii war ay bisayanoo ga ka duu war ga faabari ay diraa se waati kaŋ ay na waati kayna tee war game k'ay faajoo kaa. ²⁵ Amma sohõ ay si koy kala Žerizalem, Irkoy boro henanantey faabaroo se. ²⁶ Zama a kan Masedoni nda Akay gandawey ganakey se ngi ma gaakasinay tee boro henanante talkey se kaŋ goo Žerizalem. ²⁷ Ngi ka kayandi ngi m'a tee nda ngi boŋ, i g'a may i ga mo, zama nda gandawey duu Žerizalem borey Irkoy naanaa ra, i ga hima mo k'i faaba aduppa hayey ra. ²⁸ Waati kaŋ ay na goyoo woo benandi ka faabaroo noo Žerizalem borey se, ay ga bisa war do ka koy Eŋpaŋ. ²⁹ Ay ga bay kaŋ nda ay koy war do, ay s'a tee kala Almasihu albarka beeri ra.

³⁰ Ag'armey, ay g'a ŋaaray war ga nda ir Koyoo Isa Almasihu nda Irkoy Hundoo bajoo, war ma

† 15:21 15.21 Ezayi 52.15.

wongu ay bande Irkoy njaarayrey ra kaŋ war g'i tee ya ne. ³¹ Wa Irkoy njaaray ya hallasi Žude gandraa borey kabey ra kaŋ si haŋajer Irkoy se, hala faabaroo kaŋ ay ga koy nda a Žerizalem ma kan Irkoy boro henanantey se. ³² Hala ya koy war do nda naali Irkoy ibaayoo ra ka hunanzam kayna. ³³ Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo ma bara war kul bande. Amin.

16

Pol ga Rom borey foo

¹ Ay ga šelaŋ war se ir woymaa Febe ga, boro henna no, Sankre koyraa Egilizoo goykaw no. ² W'a kubay henna ir Koyoo maanoo ga sanda takaa kaŋ boro ga hima k'a tee Irkoy boro henanante se. War m'a faaba haya kul kaŋ ga a too war game, zama a na boro boobo faaba, agay hunday, a n'ay faaba.

³ Wa Priska nda Akilas foo, ay goykasinawey no Isa Almasihu goyoo ra. ⁴ I na ngi boŋ hundey daŋ farratay ra hala ngi m'ay hallasi. Man'ti agay hinne no m'a bay i se, dumey mo kaŋ man'ti Alyahuudu Egilizey kul g'a bay i se. ⁵ Wa Egilizoo foo kaŋ ga marga ngi hugoo ra. W'ay baakaa Epanet foo, nga ti boro jinaa kaŋ naanay Almasihu Azi gandraa ra. ⁶ Wa Maryama foo kaŋ hanse ka durkutu war se. ⁷ Wa Andronikus nda Žuniyas foo, ay borey no, ay hangasiney no

kasaa ra. I ga hanse ka bayrandi diyawey ra*,
koyne mo i n'ay jin ka hanga Almasihu.

⁸ Wa Anpliyatus foo, ay baakaa no ir Koyoo albarkaa ra. ⁹ Wa Irben̄ foo, ir goykasinaa no Almasihu goyoo ra, nda Stakis ay baakaa. ¹⁰ Wa Apeles foo kaŋ na nga laadirtaraa cebe Almasihu bande. Wa Aristobil hugoo borey foo. ¹¹ Wa Herodiyon̄ foo, ay bora no. Wa Narsis hugoo borey foo, wey kaŋ goo ir Koyoo bande. ¹² Wa Trifen nda Trifos foo kaŋ ga goy ir Koyoo se. Wa Persid ay baakaa foo kaŋ hanse ka goy ir Koyoo se. ¹³ Wa Rufus foo, ir Koyoo boro suubante no, nda nga naa kaŋ agay mo naa foo no. ¹⁴ Wa Asenkrit, nda Flegon̄, nda Hermes, nda Patrobas, nda Hermas, nda ir armey kaŋ goo i bande foo. ¹⁵ Wa Filolog nda Žuli foo, nda Nere, nda nga woymaa, nda Olenpas, nda Irkoy boro henanantey kul kaŋ goo i bande.

¹⁶ Wa cere foo nda summuyan henanante. Almasihu Egilizey kul ga war foo.

Hoyray kokorantaa

¹⁷ Ag'armey, ay g'a ŋaaray war ga, war ma war boŋ hawgay borey ga kaŋ ga kate waafakay jaŋay nda wey kaŋ ga gaaru war nda cawandoo game kaŋ war duu a hala ŋi ma war kaŋandi zunubu ra. Wa mooru ey. ¹⁸ Zama borey wey dumey si goy ir Koyoo Almasihu se, ŋi boŋ gundey se i ga goy. I ga ŋi šenni kaaney nda šenniyan̄ kaŋ ga boro sifa ka borey kaŋ si

* **16:7** 16.7 «I ga hanse ka bayrandi diyawey ra», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Diyawey ga hanse k'i bay».

ifutu miile darga. ¹⁹ Borey kul bay kaŋ war ga haŋajer ir Koyoo se. Woo se ay ga jaali nda war, amma ay ga baa war ma tee lakkalkoyni ihenna here, war ma henan ifutu here. ²⁰ Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo si gay a mana Ibilisi motti war cewey cire. Ir Koyoo Isa anneemaa ma bara war bande.

²¹ Ay goykasinaa Timote ga war foo, nga, nda Lusiyus, nda Žason, nda Sosipater kaŋ ti ay borey. ²² Agay Tersiyus kaŋ ti Pol hantumkaa batagaa woo ra, ay ga war foo ir Koyoo maapoo ga.

²³ Gayus kaŋ do ay ga zunbu, kaŋ do Egilizoo kul ga zunbu ga war foo. Erast kaŋ ti koyraa nooroo talfikaa nda ir armaa Kartus ga war foo.

²⁴ [Yala ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ma bara war kul bande. Amin.]

Irkoy saabuyan kokorantaa

²⁵ Ir ma Irkoy saabu! A goo nda hini ka war noo gaabi ka sawa nda Alhabar Boryaa kaŋ ay g'a har nda Isa Almasihu hayey waazoo. Waazoo ga sawa nda sirroo bangayyanoo kaŋ cindi ka tugandi waati kul. ²⁶ Amma sohō annabey hantumey n'a bayrandi ka sawa nda Irkoy abadantaa yaamaroo, ka dumey kul gongu i ma naanay, i ma haŋajer.

²⁷ Irkoy kaŋ hinne ti lakkalkoyni, darža ma bara a ga Isa Almasihu albarkaa ra hala abada. Amin.

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328